

Atlantisk håll-lav – ryktet om dess död överdrivet

BJÖRN NORDÉN

En glad lavnyhet: Den i rödlistan som Försvunnen (RE) klassificerade laven atlantisk håll-lav *Menegazzia subsimilis* finns på en lokal i Härryda kommun i Västergötland.

I början av nittioalet återinventerade jag alla gamla lokaler för håll-lav *M. terebrata* i göteborgstrakten och kunde konstatera att arten gått starkt tillbaka, framförallt till följd av utdikning och avverkning av sumpskogar. Ett annat hot mot arten var luftföroreningar.

Eftersom arten fanns endast som ett par bålur på de flesta lokaler, ansågs som lätt att känna igen i fält, och lokalerna redan var kända och registrerade tog jag i allmänhet inga beläggsexemplar. På en nyupptäckt rik lokal hittade jag dock en avvikande bål som jag samlade in. Den blev sedan liggande och inget hände förrän jag såg en artikel i Lavbulletinen (Westberg 2004) som presenterade ett gammalt fynd av *M. subsimilis* från Hjærtum socken i Bohuslän. Jag miss-tänkte efter det starkt att även min kollekt var *M. subsimilis* och skickade den till *Menegazzia*-experten Jarle Bjerke i Norge som kunde konfirmera fyndet.

Jag har även varit på lokalen och tittat. En bål på ungefär en halv kvadratdecimeter sitter på basen av en klen gran i sumpskog nära en bäck. Lokalen är biotopskyddad men kväveutsläpp i luften har lett till att många träd är övervuxna av frilevande grönalger, vilket hotar lavvegetationen. En beskrivning och ett vällicknande foto av arten finns i Westberg (2004).

Citerad litteratur

Westberg, M. 2004. Finns *Menegazzia subsimilis* kvar i Sverige? – Lavbulletinen 2004(1): 19–21.

Halländskt floravårdspris

Hallands Botaniska Förening har för första gången delat ut sitt nyinstiftade floravårdspris.

Priset, som består av ett diplom och 2 000 kronor, utdelas till personer som genom hän-givet arbete gynnar den vildväxande floran i Hallands län.

Årets pristagare, Anna Sturesson och Göran Johnsson i Veddige, Varbergs kom-mun, uppmärksammas för att de under många år med stor entusiasm och kunnighet har restaurerat en naturbetesmark. Arbetet har resulterat i en mycket artrik och vacker mark med massblomning av bland annat slättergubbe, jungfru Marie nycklar, nattviol, baktimjan, kattfot, jungfrulin, ängsvädd och granspira. Här finns också Hallands rikaste förekomst av fältgentiana – en hotad och där-med rödlistad växt. Blomprakten ger natur-ligtvis i sin tur ett varierat insektsliv. Under hösten är det vaxskivlingar, fingersvampar och jordtungor som gör området unikt.

De stora biologiska värdena har åstadkom-mits med hjälp av röjning, bränning och bete med nötkreatur och i någon mån får.

Var mossorna först?

Man har tidigare antagit att blomväxterna var först med att utnyttja djur som pollinatörer, men nya rön visar att kanske mossorna kom före. Nils Cronberg och hans medarbetare vid Lunds universitet har kunnat visa att små leddjur som hoppstjärter och hornkvalster hjälper till vid silvermossans befruktning (Science 313: 1255).

Många mossor har sina han- och honorgan på skilda plantor och spermerna kan därför ha svårigheter att komma från den ena plan-tan till den andra. Nu har man visat att små-krypen på något sätt transporterar spermerna från han- till honplantor. Det hela underlättas dessutom av att småkrypen föredrar de fertila skotten eftersom de är mer näringsrika.